

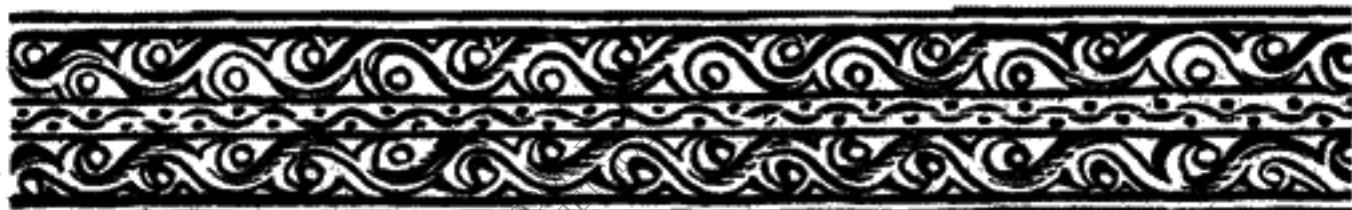
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟΝ ΝΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΙΔΡΥΓΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
1954

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Θάταν άραγε παραβοηολογία νά λέγαμε πώς ό πιό δύσκολος έθνικός άγώνας της Έλλάδας είναι τοúτος πού γίνεται για την άνεξαρτησία της Κύπρου; Νομίζουμε πώς όχι. Πρώτα-πρώτα, γιατί δέν είναι άγώνας πόλεμικός. "Όταν ένας έθνικός άγώνας μπει στη φάση τών δπλων, ή λύση έρχεται γρήγορα. Λευτεριά ή θάνατος. Μά δέν είναι ή περίπτωση του Κυπριακού ζητήματος. Έκει δέ φτάσαμε κι' ούτε πρέπει νά φτάσουμε, για τόν άπλούστατο λόγο ότι δέν πρέπει ή Άγγλία νά επιμείνει περισσότερο στο άδικό της. Για όσους συλλογίζονται τό θέμα της Κύπρου — κι' έκτός από τους Έλληνες, είναι πάρα πολλοί σ' όλες τις χώρες του κόσμου, — ένα έρώτημα έρχεται στη φιλελεύθερη συνείδησή τους: Πώς, ένας λαός μέγας και πολιτισμένος, ένας λαός βασικά δημοκρατικός και φιλελεύθερος σάν τόν Βρετανικό, ένας λαός πού τόσα του χρωστάει ό κόσμος, πώς αυτός ό λαός πού είναι επί πλέον και πλούσιος και δυνατός και κήρυκας της κοινωνικής δικαιοσύνης, πώς επιτρέπει στον έαυτό του νά έχει στη δεσποτική κυριαρχία του πεντακόσες χιλιάδες ανθρώπους πού είναι από άλλη φυλή;

Οι Άγγλοι στάθηκαν μιά από τις πρώτες και βασικές πηγές τών πολιτικών και έθνικών έλευθεριών της σύγχρονης Εύρώπης και του νεώτερου κόσμου γενικά. Οι ίδιοι, με σκληρούς άγώνες, άπόδειξαν πώς για λογαριασμό τους δέν δέχονται τους θεσμούς της πολιτικής ή της έθνικής ή όποιασδήποτε άλλης άτομικής ή όμαδικής δουλείας. Η έλευθερία είναι τό έμβλημά τους. Γι' αυτήν πολέμησαν τόν Μεγάλο Ναπολέοντα, τόν Σουλτάνο, τόν Κάιζερ και τόν Χίτλερ. Κι' όταν πολέμησαμε κι' έμείς για την έλευθερία μας, οι Άγγλοι πάντα βρέθηκαν στο πλευρό μας. Γιατί δέν έρχονται και τώρα: Έπειδή μιά τέτοια τοποθέτησή τους θά πληρωθεί με την άπώλεια της Κύπρου; Μά τό νησί δέν είναι δικό τους κι' έτσι δέ χάνει κανείς έκείνο πού δέν έχει, μά τό έναντίο, κερδίζει την τιμή του, επιστρέφοντάς το σ' έκείνον πού του άνήκει. Αυτό διδάσκει αιώνες τώρα ή χριστιανική ήθική, αυτό είναι ό αξίνας κάθε πολιτικής τιμίας, αυτό διδάσκουνε εκατομμύρια δάσκαλοι σέ χιλιάδες σχολεία, σ' όλο τόν κόσμο. Τό ήθικο-πνευματικό έποικοδόμημα της Εύρώπης,

άπό τόν πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, έπαθε τόσες ραγισματιές, πού πολλές φορές σέ στιγμές μέγλης άπαισιοδοξίας, δέ διστάζουμε νά πούμε και νά φωνάξουμε πώς ό Εύρωπαϊκός πολιτισμός είναι «έτοιμοθάνατος» και πώς «κάτι πρέπει νά γίνει», για νά τόν σώσουμε. Νά μιά περίπτωση πού μιά χειρονομία έκ μέρους της Άγγλίας θάταν ένα «κάτι» για τή στερεοποίηση της πολιτικής και ιδεολογικής ήθικής της Εύρώπης. Γιατί αυτή ή χειρονομία θά άναιρούσε μεγαλόπρεπα μιά τραγική αντίφαση, αντίφαση - πληγή, μέσα στο όμοσπονδιακό σώμα τών έλευθεριών λαών. Είναι ή αντίφαση πού δείχνει ένα τμήμα ένός έλευθερου λαού νά στενάζει κάτω από τό βάρος και την παράνομη κυριαρχία ένός άλλου έλευθερου λαού, και μάλιστα φιλικού, και μάλιστα άδελφικού λαού. Βέβαια, ξέρουμε κι' άκούμε πώς υπάρχουνε «συμφέροντα» κι' άλλα παρόμοια, «συμφέροντα» πού θέτουν τή ρεαλιστική σκοπιμότητα πάνω από την ιδέα. Κι' όταν μάλιστα αυτά τά «συμφέροντα» είναι τών «μεγάλων», οι «μικροί» έχουν μάθει νά υποχωρούν και νά τά θεωρούν όχι πιά «συμφέροντα» αλλά «νόμους», πού κανονίζουν την παγκόσμια ζωή και τις μοίρες τών λαών. Αυτή ή «δουλική νοοτροπία», είναι καιρός πιά νά λείψει. Γιατί κανένα συμφέρον, δέν πρέπει νά πηγαίνει ψηλότερα από την ιδέα, από την ανάγκη της έλευθερίας. Θά λέγαμε μάλιστα πώς τό νά βάζουμε πάντα μπροστά την ιδέα της έλευθερίας, τελικά είναι πρós τό συμφέρο όλων τών «συμφερόντων». Πόσα χρόνια πέρασαν από τότε πού ό «μέγας Τσώρτσιλ», όρθός στα βράχια της Μάγχης, έχοντας κάτω από τά πόδια του τά έρείπια τών βομβαρδισμένων από τους Γερμανούς πόλεων της άγαπημένης του πατρίδας, με δάκρυα στα μάτια και με σφιγμένα δόντια, έδινε την ύπόσχεση πώς ή Άγγλία θά πολεμούσε ως τό τέλος, ως την τελευταία της πέτρα, για νά κρατήσει την έλευθερία της; Ακόμη άντηχούνε τά λόγια του μέσα μας. Άλλά τώρα, όλόκληρη ή Άγγλία κλείνει την άκοή της στη δική μας φωνή πού ζητάει την Κύπρο. Φυσικά, πρέπει άπ' αυτό τό «δολόκληρη ή Άγγλία», νά εξαιρέσουμε τους πολυάριθμους άληθινά δημοκρατικούς και φιλελεύθερους Βρετανούς πού κάθε τόσο, άψηφώντας αυτά τά περίφημα «συμφέρον-

τα», ἐνώνουν τὴ φωνή τους μετὰ τῆ δική μας. Τοῦτο, βέβαια, εἶναι μιὰ ἐλπίδα, μιὰ πιθανότητα, πὼς ἡ φωνή τους, ἀπὸ ἀνεπίσημη σήμερα, αὐριο μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐπίσημη. Κι' ἂν συμβεῖ κάτι τέτοιο, θάναί μιὰ τρανὴ ἀπόδειξη πὼς ἡ Ἀγγλία θάχει ξανάβρει τὸν «εὐπατρίδη ἑαυτοῦ της». Στὸ μεταξύ...

Στὸ μεταξύ, ἡ ἐπίσημη Ἀγγλία «κωφεύει» στὴν ἐπιταγὴ τῆς συνείδησης. Στρέφει τὰ νῶτα τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ποὺ βγήκε μετὰ θάρρος καὶ ἀξιοπρέπεια νὰ γυρέψῃ τὸ δίκιο τῆς. Ἐπίσημα «σωπαίνει», μὰ δουλεῖ μυστικά γιὰ νὰ ἐμποδίσῃ, νὰ ἀνακόψῃ, νὰ ἐκμηδενίσῃ τὸν ἑλληνικὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα. Μὰ ὁ ἀγώνας, αὐστηρὰ ἠθικὸς καὶ πολιτικός, διπλωματικὸς καὶ πνευματικὸς, ἰδεολογικὸς κι' εὐγενικός, συνεχίζεται. Συνεχίζεται κι' ἀπὸ τὴ σκλάβια Κύπρου κι' ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα. Κι' ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες τοῦ ἐσωτερικοῦ κι' ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες τοῦ ἐξωτερικοῦ. Οἱ Ἕλληνες ξέρουν πὼς ἀγωνίζονται μέσα σὲ συνθήκες ἐξαιρετικὰ δυσμενεῖς γιὰ κάθε εἶδους καὶ ἔκτασης ἐδαφικῆς καὶ ἐθνολογικῆς μεταβολῆς. Ὅσοι ἔχουν βαθύτερη καὶ ρεαλιστικώτερη πεῖρα τῆς διεθνούς πολιτικῆς καὶ τῆς διπλωματίας, ξέρουν πὼς μόνο μέσα σὲ μιὰ γενικὴ πολεμικὴ ἀναστάτωση, πραγματοποιοῦνται, κατὰ κανόνα, αὐτὲς οἱ μεταβολῆς κι' ἀλλάζουν σχήματα τὰ μικρὰ καὶ τὰ μεγάλα ἔθνη. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τῆς Κύπρου ξεπερνάει κατὰ πολὺ τὴ σημασία μιᾶς «ἐδαφικῆς μεταβολῆς». Ὅλοι, ἔξω, γνωρίζουν πὼς ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν Κύπρο, δὲν εἶναι μιὰ στενὴ πολιτικὴ προσπάθεια, προωρισμένη νὰ δόσῃ τὴν Κύπρο στὴν Ἑλλάδα. Εἶναι μιὰ μεγάλη μάχη ποὺ δίνεται γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ἀξιοπρέπειας ποὺ πρέπει νὰ συντροφεύῃ τὴν πραγματικὴ ἐλευθερία. Τὴ σημασία ἔχει γιὰ τοὺς Κυπρίους τὸ γεγονός πὼς λέγονται «ἄγγλοι πολῖτες», ἀφοῦ δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀνήκουν στὴν πολιτεία τῆς φυλῆς τους, στὴν πολιτεία τῆς γλώσσας τους, τῆς ἱστορίας τους καὶ τῆς θρησκείας τους, στὴν πολιτεία τῆς ἀρεσκείας τους, ἐπιτέλους; Εἶναι σὰ νὰ ζοῦμε ἀκόμη στὰ χρόνια ἐκεῖνα, ποὺ ἔλεγε ὁ Σολωμὸς γιὰ τὰ δουλωμένα στοὺς Βρετανοὺς Ἰόνια νησιά «μ' ὄλο ποῦναι ἀλυσσώμενο τὸ καθένα τεχνικὰ καὶ στὸ μέτωπο γραμμένο ἔχει ψεῦτρα ἐλευτεριά»! «Ψεύτρα ἐλευτεριά», εἶναι αὐτὴ ποὺ διατείνονται οἱ Ἀγγλοὶ πὼς ἔχουν οἱ Κύπριοι. Κι' εἶναι πιά ζήτημα παγκόσμιας ἀξιοπρέπειας, αὐτὴ ἡ «ψεύ-

τρα ἐλευτεριά», νὰ γίνῃ ἀληθινὴ. Γι' αὐτὸ συνεχίζεται ὁ ἑλληνικὸς ἀγώνας. Οἱ Ἕλληνες παλεύουν — κι' ἡ πάλῃ τους γιὰ τὴν Κύπρο εἶναι μέσα στὸ πνεῦμα τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς καὶ ἰδεολογικῆς παράδοσης ποὺ θεμελιώθηκε στὴν ἀνεξαρτησία τοῦ ἔθνους μας ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 21. Ἡ Ἑλλάδα, δταν ἔγινε ἐλεύθερο κράτος, δὲν εἶχε γιὰ χῶρο παρά ἕνα ἐλάχιστο ἔδαφος καὶ μερικὲς ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐξαθλιωμένου πληθυσμοῦ. Ἐτσι ὄρισαν οἱ «διεθνεῖς συνθήκες» ἐκείνου τοῦ καιροῦ. Ἀλλοίμονο ἂν οἱ Ἕλληνες ἔμεναν ὡς τώρα πιστοὶ στὶς «διεθνεῖς συνθήκες», ὅπως ζητᾶνε σήμερα οἱ Ἀγγλοὶ ἀπὸ μᾶς προκειμένου γιὰ τὴν Κύπρο—νὰ σεβαστοῦμε δηλαδὴ καὶ νὰ ἀναγνωρίσουμε γιὰ νόμιμη καὶ αἰώνια τὴν φριχτὴ ἀγοραπωλησία τῆς Κύπρου μεταξὺ ἑνὸς Σουλτάνου καὶ μιᾶς δημοκρατικῆς Ἀυτοκρατορίας! Δὲ θὰ ὑπῆρχε σήμερα κανένας Ἕλληνας καὶ τὸ Ἑλβασάν θὰ ἦταν ἀπλωμένο γύρω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη. Τὸ ἀνύπαρκτο σχεδὸν «βασιλεῖο» ποὺ βγήκε ἀπὸ τὸ 21, δὲ θὰ μπορούσε νὰ διατηρηθεῖ ἂν δὲν ἀπλωνόταν στὴ φυσιολογικὴ ἔκταση τῶν ἐδαφῶν μας τῶν κατοικημένων ἀπὸ συμπαγεῖς ἑλληνικοὺς πληθυσμούς. Ἐτσι ἡ πολιτικὴ μας δὲ μπορούσε νάταν ἄλλη παρά αὐτὴ ποὺ ἦταν ἀπὸ τὰ 1821 ὡς τὰ 1912 κι' ἐπέκεινα, κι' ὕστερα ἀπὸ τὸ 1940 ὡς προχτές. Μετὰ τοὺς ἀγῶνες τοῦ 1912 — 1920, πραγματοποιήθηκαν σὲ πλατεία ἔκταση οἱ σκοποὶ τῆς πολιτικῆς αὐτῆς, ποὺ ἦταν συνυφασμένη μετὰ τὴ μόνη δυνατότητα νὰ ἐπιβιώσουμε ὡς ἔθνος καὶ ὡς ἀνεξάρτητο Κράτος. Ἐμεινε ὁμως ἔξω ἡ Βόρειος Ἡπειρος καὶ ἡ Κύπρος. Ἐτσι σήμερα ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν Κύπρο, εἶναι ἡ τελευταία φάση τῆς μόνης σωστῆς ἐθνικοπολιτικῆς ἐπιδιώξεως τῆς Φυλῆς μας. Κι' ὅπως εἶναι νοητὸ ἀπὸ ὄλους, ὁ ἀγώνας αὐτὸς θὰ πρέπει νὰ κερδηθεῖ. Σήμερα, αὐριο, βαθμιαία ἡ ὀλικά, ἡ Κύπρος θ' ἀποτελέσει ἀναπόσπαστο σῶμα μετὰ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ κατὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἀγῶνα θὰ πρέπει νὰ καταβληθεῖ κάθε προσπάθεια νὰ πειστοῦν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀγγλοὶ, ὅτι ἂν μᾶς ἀποδώσουν τὴν Κύπρο, θὰ κερδίσουν ὅσα κι' ἐμεῖς. Γιατὶ ἐμεῖς θὰ βροῦμε τὸ δίκιο μας, μὰ κι' οἱ Ἀγγλοὶ θ' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ μιὰ βαρύτερη σκιά ποὺ θολώνει τὴ λάμψη τοῦ πολιτισμοῦ τους. Θὰ λυτρωθοῦν ἀπὸ τὸ παγκόσμιο ἐρώτημα «πὼς ἕνας λαὸς ὀργανικά καὶ καθολικά ἐλεύθερος, ἐπιτρέπει στὸν ἑαυτοῦ νὰ διατηρεῖ σκλάβους».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

